

Надя ***ПЕТРОВА***

РОЖДЕСТВЕНСКА ЛИТУРГИЯ

Среднощен час… Среднощна литургия…
Сребреят в сняг планинските била.
Камбана медногласна в мрака бие
и пърхат благославящи крила.

Одежда белоснежна е обвила
молитвено-смълчаните гори.
За свято Рождество се готви Рила –
за бдение до първите зори.

Неземен лъч обгръща манастира,
прикътан във могъщата ѝ длан.
А във душите трепетни извира
божествен химн, от святост изтъкан.

Сред ледената нощ изгрява птица
от истина и вяра и любов,
надежда грейва в хиляди зеници
и зазвучава огнен благослов.

Радостина
ГРИГОРОВА

ПИСМО

Аз ходих толкова далече, мамо,
обувките се скъсаха и ризата
отвори се на лявото ми рамо,
и плъхове косите ми изгризаха,
и паметта последна ми остана.

На толкова врати похлопах, мамо,
и там, където хора ми отвориха,
си късах стрък от детелина само,
а там, където с камък отговориха,
навеждах се и кротко вземах камъка.

И стана време да поема, мамо,
по корените-пътища за вкъщи,
обратно към окъсаната памет.
Кажи на кучето, че се завръщам,
но нося само пълен джоб със камъни.

МОЛИТВА

Как искам да съм много гладна, Боже!
Тогава лесно би ме вдъхновила
на хляба чер напуканата кожа,
и би ми дала чудотворна сила.

Как искам, Боже, да съм много жадна!
И капките в гърлата на цветята
да ме изпълват с тази дива радост,
с която Ти белязваш простотата.

Как искам, Господи, да бъда бедна!
И пак, когато покрай просяк мина,
монетата ми дребна и последна
да звънне в шапката му като рима.

Да смъкна искам, Боже, суетата,
да я захвърля като дреха стара,
да стана просто шепа кал, която
отчаяно ръцете Ти повтаря.

Да нямам име, възраст и почивка –
момичето на ъгъла, което
срещу сълза или усмивка
разказва на децата за Небето! †

Електронно издание на адрес: **vestnikiskri.com**
Издател и гл. редактор: свещ. Лъчезар Лазаров, отг. редактор: Сн. Костадинова. С. Искрец
Тел. за връзка – **0885987833**. Моля, изпращайте материали на електронен адрес: **vestnik_iskrec@abv.bg.**

ISSN 2738-7798

ИСКРИ

СТРАНИЦИ ЗА ПРАВОСЛАВИЕ И КУЛТУРА. Година VI, Брой 74, май – юни, 2026 г.

ЗАВРЪЩАНЕ

„Да се завърнеш в бащината къща, когато вечерта смирено гасне…“
Д. Дебелянов

Едва ли това е блян за когото и да било днес. … Хората търсят нови възможности, нови пространства, нови хоризонти, нов живот… Но както и в текста, „многоточията“ в тази перспектива са и в началото, и в края, защото корените на началото често са забравени, а бъдещето – мъгляво, макар и пълно с грандиозни планове. За настоящето – да не говорим.

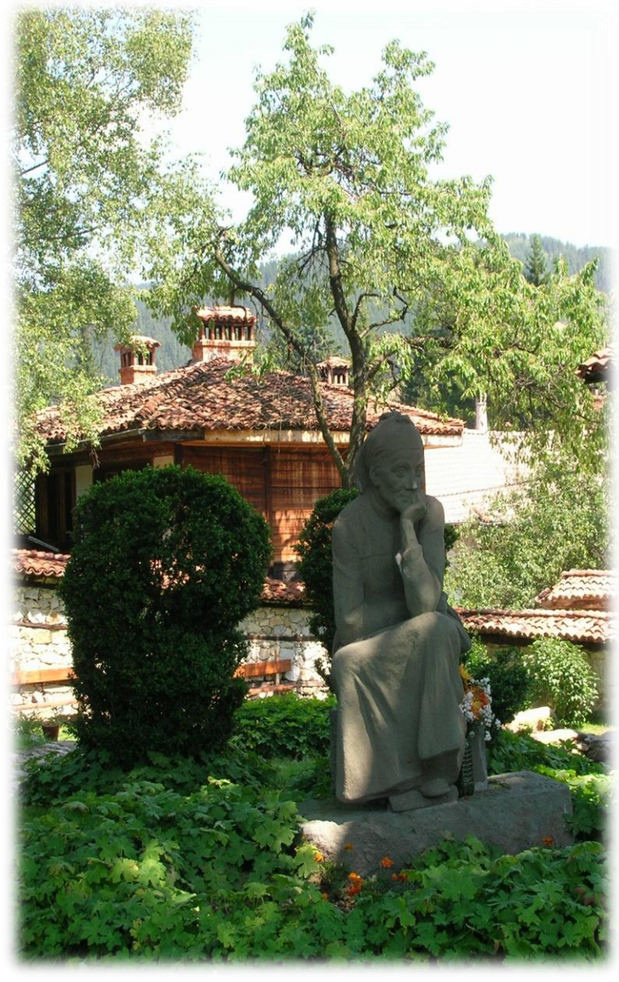
Да се завърнеш не означава непременно да го сториш физически. Можеш да се завърнеш в себе си, да се завърнеш при стойностните и истински неща; да поправиш грешките в живота си, да започнеш отначало, но да бъдеш ти, а не някой друг.

Е, наистина е благословен този, който живее в бащината си къща. Там винаги има най-много уют и топлина. Той е като присаден на здрав корен, няма да се поклати и при най-силните бури и ветрове.

И тук идва моментът да си припомним за рода, традициите и културата си. И техните корени са дълбоко заровени в нашата земя – земята на дедите и прадедите ни; родината, „земния рай“, в който са живели те, живеем и ние сега. Земният рай, наречен България.

Съвсем скоро, онзи ден, както си стояхме, един приятел започна да рецитира Ботев… Изумих се, защото не го очаквах, а той продължаваше да декламира разпалено. Когато спря, заразказва: „…ми така е; навремето нямаше какво да се прави вечер; по телевизията – нищо, интернет нямаше и ние взимахме книгите и четяхме Ботев, Вазов… Всичките им стихове ги знаех наизуст“.

Де да можеше, мислех си, и днес да няма какво да правим (т.е. да разполагаме със свободно време) и да не го губим **безвъзвратно**, а да четем Вазов и… Ботев! И в този момент се сетих как и днес в някои български села в Албания на сватба булката се извежда не с „Ела се вие, превива“, а с „Жив е той, жив е“… †

Тя е разстроена от поредния нелицеприятен пост във Фейса. Груб е, и е подигравателен… Преживяла е и е преглътнала много подобни думи и изображения, наранили дълбоко душата ѝ – до сълзи, защото и без друго е преминала през доста изпитания. Отхвърлила е стария си живот, превъзмогнала е толкова пороци, постигнала е толкова много, но от дисплея на телефона продължават да я притесняват думите на някои хора…

Дали, когато вече имам вътрешния душевен мир, почти нищо не може да го наруши? Зная че този мир идва от Бога. Неговите „избраници“ са всички, които Го следват в своя земен път; следващи неговите бащински и любящи съвети, чиято цел е спасението на човека, т. е. – вечният живот в радостта на Рая. … Но и друго: да се научиш да откриваш смисъла и на земния си живот – на страданието, на изпитанията – и да ги преживяваш с благодарност. Да се научиш умно и сръчно да подреждаш този живот, да станеш негов творец, следвайки свободно съвършената Божия воля.

Безспорен остава и фактът, че светът по всякакъв начин нарушава човешкия мир. Нима не вярвате! А стереотипите красив – грозен? Земната суета и слава? Полюсите на мнението? За толкова много неща се притеснява съвременният човек и така стига до там, че започва да определя ежедневието си като проблемно. Мисля че думата „проблем“ може напълно да бъде заменена с далечния синоним „въпрос“ (казус). Също така смятам, че когато това се случи, отговорът поне на половината „неизвестни“ вече ще бъде намерен. Казва го и поетът Румен Денев: „Мой господар е сърцето ми, /на сърцето ми Господар е Христос. /Господи, скачам в небето Ти, /като отговор без въпрос“.

Какви са притесненията на съвременния човек? Има ги във всички сфери на живота. Те са от икономически и здравен характер… Свързани са със социалния статус, с въпросите в семейството, в личен план, с най-различни нужди и потребности (физическо и социално общуване), с външния вид, ако щете, и други подобни. Хората се тревожат за глобалните въпроси, обвързани са в политически и партийни структури, с частни предприятия, масмедии и пр. В цялата тази залисия се притичат „на помощ“ тъй наречените социални мрежи. Но тъкмо там, в тези платформи, доста често и лесно хората се притесняват взаимно, обиждат се, съревновават се, „воюват“, сблъскват се с противостоящи мнения, стават мишена на различни недоброномерени ползватели. Нали цинична и зла реч се открива дори и в заглавията на публикациите в много сайтове. Не желая да доказвам твърдението с цитати, въпреки че няма да ми е трудно.

Познавам хора, поели по правилния път на Божия мир, стъпили драговолно на смирения църковен темел, опитали се да преборят, или преборили много от земните си страсти. Те все още не са изтрили профилите си в социалните мрежи. Често оттам се обърква всичко. И в силата си ние все пак оставаме слаби! Едно изречение, една „грозна“ снимка, един подигравателен пост – и крехкият мир се разрушава. Не преувеличавам, а споделям реални лични (в миналото) и чужди преживявания; и то – такива, разтревожили сериозно мнозина вред нас.

Срещал съм добри и осъзнати хора, с богат житейски опит, с постижения, но безсилни пред „атаката“ в мрежата, независимо дали е дошла от приятел, бивш приятел или враг. Тя ги разстройва, докарва ги до сълзи, до безпътица… А на мен, склонния да неглижирам и пренебрегвам всеки подобен „проблем“, отстрани ситуацията ми изглежда съвсем другояче: сякаш често, когато човек няма истински сложни въпроси за решаване, наричани „проблеми“, сам си ги създава.

Казват: „Надвил си е на масрафа, има свободно време“… Къде остава творческата (креативна), полезна, общополезна, благотворителна, милосърдна, истински социална дейност? Това ще бъде, поне за мен, много по-отпускащо и удовлетворяващо занимание. Какво спохожда безполезното щракане в мрежата? Съвсем вредни последствия, често свързани с негативни емоции и преживявания.

Скоро изпращахме един възрастен човек, почти столетник, от онези, на чиито погребения се събират много хора. Сълзите в очите им не липсваха, въпреки преклонната възраст на покойника. Моето отношение и мислите ми, онова за което говоря сега и тогава ме накараха да кажа няколко думи. …Скромността…, благонравието! Зная го от опит: когато човек е възпитан в тях от малък, променя се неговият мироглед; възприемането на света и на собствения аз става различно, поведението – също; животът – и той. Има го мирът в душата, а с него и вниманието, топлотата и любовта.

…Преди години той присъстваше на кръщението на своето правнуче в храма. Очите му грееха от радост, защото силно преживяваше реалността. Едва сдържаше сълзите си. Но съзнанието му си оставаше бистро, забелязваше и всичко наоколо. На излизане ме викна настрана; видял една разклатена плочка на стълбището… Бръкна в джоба, извади двайсет лева, подаде ми ги и с благ поглед ми каза: „Ето, да оправиш там оная плочка!“.

По негово време нямаше телефони и лаптопи; но разбира се и днес проблемът не е в тяхното наличие, а в начина им на употреба. Мнозина от нас биха казали, че в момента не може да се живее без мобилен телефон. Ами как до преди няколко десетилетия можеше? Споменавал съм го и друг път, но е важно, затова ще го повторя: комуникацията не е общуване. От дистанция можеш „да кажеш“ на човека всичко. Едва ли мисловните и емоционални процеси скоро ще спрат; нали ако посоката е негативна, всичко ще ескалира вътре в теб… до подлудяване? И така човешкият разум се натоварва и претоварва.

Когато вдигнеш поглед, светът пред теб е размазан. Очите ти парят и фокусират едва на двайсет сантиметра. Но сякаш и в съзнанието ти вече няма място за истинската личност, за теб самия, способен само с действието си да поправиш всичко счупено. †

Л. Л.

Снежана ***КОСТАДИНОВА***

НА ТЕАТЪР

Много години минаха от тогава, но още помня преживяното. Защо ли?! С колежките Пенка Миловска и Иванка Николова решихме да заведем нашите четвъртокласници на представление в Младежкия театър. Тогава посещенията в столицата се правеха предимно с влак. Паралелките в основното училище в Своге бяха многобройни, около 40 ученика във всяка и винаги ни помагаха при пътуване родители. Учителят вървеше в началото на групата, а родителското тяло – накрая или както казваха учениците „един да води, а друг да кара“.

Николова си беше избрала млад наперен татко, Миловска – красива синеока майка, а аз... Моята беше поразлична. Мълчалива, притеснителна жена, която не пускаше момиченцето си на театър, ако не дойде и тя. Разбрах, че не беше пътувала много и никога не е гледала пиеса, писана за деца.

– Май сбъркa с тази майка. Не чакай помощ от нея! – каза ми Пенка Миловска още на гарата в Своге, виждайки как тя стои далече от класа, стиснала здраво ръката на дъщеря си.

Постановката в Младежкия театър беше прекрасна – известни актьори с отлична игра, красиви костюми, ярки декори. Попаднахме в друг приказен свят.

Наслаждавах се на детската радост, на първото им докосване до изкуството. След антракта преброих децата. Боже мой, липсваха майката и дъщерята! Е, може да са позакъснели...Започваше второто действие, а тях ги нямаше. Оставих учениците от моя клас на колежките и тръгнах да ги търся. Във фоайето проверих зад всяка врата. Започнах да питам касиерките, разпоредителките, портиера – никой не ги беше виждал.

Излязох от театъра. Трамваен звън, улици, хора, а от тях – ни следа. Ами, ако ги е блъснало нещо? Ако са се загубили и не знаят къде да се върнат? Влязох пак в театъра. Представлението свършваше. Децата хукнаха към гардеробите. Оставаше единичка възможност – да отида в милицията, но...Как да оставя 120 деца да чакат с две учителки! Родителите бяха добри помощници, но само толкова. Отговорността за безопасността на учениците е единствено и само на учителите. Как да постъпя? И в този момент ги видях да влизат през главния вход двете, майка и дъщеря, хванати за ръце и уплашени повече от мен.

– Къде се скрихте? Къде бяхте? Търсихме ви толкова време! – крещеше истерично и обвиняващо майката. Явно се бяхме разминавали.

Хванах ги за ръцете от двете си страни и ги поведох към влака. Отзад караха останалите ученици от 4. в клас

ЦВЕТЯ ЗА ПРАЗНИКА

Толкова много цветя съм получавала като учителка, че ако ми сложат данък за пропуснати ползи на държавата, трябва да тегля заем. Цветето, мили хора, не само радва учителя, то възпитава приоритетно детето. Ще се научи да дарява радост на хората, които ще среща по пътя си през годините. А да създаде положителни емоции може само добър човек. Никой не се ражда добър или лош. Става такъв. А това зависи от всички нас. Затова ни помагат дори цветята.

Никога няма да забравя нещо, което много хора ще отминат с безразличие – ГОЛЯМ БУКЕТ ОТ МАРГАРИТКИ. Подари ми го една моя третокласничка – Анна. Набрала го сама на една поляна в Понор планина. Цветята бяха подредени в красив букет, завързани с панделка, която бях виждала на нейната коса. Непрекъснато повтаряше, че съвсем сама ги е набрала. Явно виждаше съмнение в очите ми.

– Исках да Ви изненадам приятно, госпожо! – радваше се, повече от мен, моята ученичка. – Зарадвах ли Ви?

– Да! – казвам и на тези, които не са ме питали. Ставала съм ПО-ЩАСТЛИВА, А ТЕ – ПО-ДОБРИ!

Веселина ***БАШОВА***

ДЯВОЛЪТ, ЧРЕЗ ИЛЮЗИЯТА НА КОНТРОЛА

В театъра на живота най-опитният фокусник е дяволът на контрола. Неговият фин инструмент е илюзията за сигурност – той ни кара сами да затягаме веригите си, вярвайки, че така градим безопасност. За мнозина този контрол е тежко наследство: куфар от детството, пълен с тревогите на родители, които са ни обичали силно, но през призмата на своите страхове. Така грешката се предава през поколенията като родов пръстен, който едновременно ни свързва и ни задушава.

Тази семейна обреченост напомня на Чеховите" Три сестри", вторачени в своята "далечна Москва", докато животът им изтича в капана на дълга. Нашето излизане от тази драма изисква силата на "Прикования Прометей". Подобно на него, ние сме били приковани към скалата на миналото от веригите на чуждия страх, но днес ние държим ключа. Нашето освобождение е акт на висша алхимия – превръщане на оловото на наследствената болка в златото на осъзнатостта. Дори отсъствията на сина ми са част от този труден урок: те са неговият опит да потърси своя огън извън рамката на родителския контрол.

В сърцето на моя вътрешен замък, родена от съня ми, стои една светлинна скулптура. Виденето, което духът ми извая, за да ми покаже пътя навън от илюзията. Тя е жива вертикала от сияние, изтеглена нагоре от самата Божия ръка, облечена в злато, което не тежи. Не е родена от миналото, а е изваяна от потенциала ми – с мозаечна усмивка и нокти, изпечени в огъня на съзиданието. Тя е моят отговор на Прометей: не е жертва на скалата, тя е самият огън.

Под нозете й няма фундамент, а само един бял контур – сърце от тебешир.

Това е нейната доброволна граница. Където е сърцето ни, там е и нашето съкровище. Когато приема отсъствията на сина си и спра да контролирам пътя на сестрите си през старите си страхове, аз им позволявам да излязат от чеховата драма и да открият своята лична легенда. Магията на илюзиониста се разпада, когато спрем да подхранваме призраците с внимание. Ние вече не сме публика на семейната обреченост, а автори на своята светлина.

Най-големият трик на живота не е да стигнеш до въображаемата Москва, а да имаш смелостта да очертаеш своето настояще с любов, не чрез илюзията на контрола. †

Доц. д-р Петя ***МАРЧЕВА-ЙОШОВСКА***

ПРЕДВИДЕНО

Вървя с хванати ръце зад гърба.
Страх ме е да не ударя някого
и после да вземе да ми се извинява, че
вината не е била в мен.

ПРАВИЛА

Принципът е ясен.
Замяна.
Размяна.
Подмяна.
Припознах се в чужда сянка.

Кладенецът е бездънен!

УДАВНИК

На г-н Величко Дочев

Годините се изнизвали.
Шапката стояла на повърхността.
Никой не пожелал да я вземе.
Жабите си свили къща.

Ако я видите –
знайте, че не е удавник!

ЕЖЕДНЕВИЕ

Ръце, протегнати за помощ.
Скъсиха се!
Падна душата ми в океана.

Завистта махаше
с ръка от другия бряг. †

Румен ***СТОЯНОВ***

УМИШЛЕНИЕ ГРОБАЛИСТИЧНО

Глобализмът, познат също и като гробализъм, люто ненавижда национализма, стръвно работи против неговите изяви, ще му се да ги хептен = съвсем никакви няма, че той да се шири всевластно из кълбото географско. Обаче не другаде, а именно тъкмо в САЩ бликна, и то непредвидено, па неозаптимо, върл национализъм, при туй оглавен от самси самия двукратен президент, именуван Тръмп, който възгласи, че иска неговата родина да присвои нещо не какво да е, земица мъндзърка, а Гренландия, най-големия остров на света, имащ над 2,1 милиона кв. км. Сякаш туй щенийце малко е, хвърля мераклийско око и към съседната и много по-ширна Канада, она тоже да се обедини с Щатите.

Ако това не му е най-лют национализъм, що пък е? Ами заканата неговата родина да си върне величието? Туй като слушам, напъпля ме придумка*, препратка накъмто нявгашното (да не казвам чие) „Германия над всичко“, преубедително утвърждващо, че оная задокеанска държава наистина е страната на неограничимите възможности. Но да вмислим каква пука идва за нас.

Тя е: да се поамериканчим, тоест българолюбието да го не броим за нещо срамно, лошаво, я глей Ю Ес Ей. Щом те себе си тъй превъзнасят, оти ние тукана да го не вършим по наши работи? Как така едно и също деяние там е хубаво, тукана грозно? Лицемерие? Чуждоугодничество? Раболепщина? Всите българе обичаме дякона Игнатий, с мирско прозвище Левски, той мигар не бил е националист, щом за освобождаване от едва полухилядолетното турско наличие разчитал единствено на собствените, национални сили, тях будел, насърчавал, подготвял? Как Васил Иванов Кунчев искрено го любим, а не смеем светлия му пример да следаме? Огненословесният Ботев он тоже ли не бил националист? На кои държави разчитал да отхвърлим пусто опустяло робство/владичество/съжителство/присъствие? Тая за гробализъм и национализъм равнозначи да обичаш повече не която е теб заченала, родила, отгледала, а някоя друга. Но стига обосновки, ти, ти, любомъдрий, тачиш преди всички жени твоята майка или?

* На български – асоциация.

ЩЕ ПОВТОРЯ:

Обичам да чета православна книжнина. И то не само ради боговерието, а за неговата изказност. Тия страници са ми отдушник, пречистващ ме от мръсотийщината с обуквени чужбиняци, бликащи къде ли не, все по-изобилни, а и нагли, отбългаряващи. Възприемайки църкови послания моя смиреност поемам живителен дъх, насърчаващ и укрепващ моята воля да се трудом трудя на поле словесности, да браня с немощни сили родната езикова самобитност, все по- сквернена от неразумници.

В обичайна употреба въртим прилагателното истински. Няма лошо, напротив, ала то има равозначие: истинен. Знаят го найвече православни, предполагам, че малцина сред останалите са досягали този хубав облик. Той е предназначен единствено за Бога: „Бог истинен от Бог истинен“ („Символ Верую“), слово, което не може да изричаме/изписваме за кого да е, за щяло и не щяло. Ето ни потвърждение, измежду многотията, за изтънчеността на езика нам насущний.

Разгърнем ли „Първо послание до коринтяни“ (8:5) виждаме „много богове и господевци“. Последната дума изненадва с краесловието си. Коя ще да е причината за необичайния завършек? Не ми е попадало обяснение, та ще прибягна до мое. Ако било е използвано очакваемото множествено число господи, то би препратило, макар и непреднамерено, към Господ и това би означавало кощунство, ето защо прехвърлячът, явно обдарен с тънък езикоусет, сполучливо е избягнал опасността посредством изненадващо решение, отдалечаващо спрямо Иисуса Христа.

Двата гореприведени случая напомнят: имаме ли душевна сетивност да усещаме/чувстваме прекрасните сгоди на изказността ни, по волята Му щедро удостоила нас? В добавък: наш върховен дълг, троичен, е да я съхраняваме и развиваме = обогатяваме, че да се художествено услаждаме и най-вече усъвършенстваме в битността на чеда Божии. †

Д-р Вероника ***ИВАНОВА***

ДА БЪДЕШ СЕБЕ СИ

Есе

„Да бъдеш себе си“, „Това не е моето“, „Да ме приемат такъв, какъвто съм“ – тези послания ни заливат от устата на хора с претенции за психологическа и човешка компетентност. С тези заучени фрази се правят курсове, обучения, мотивират ви, стимулират ви, рекламират ви духовно съвършенство… За съжаление, съвременната поп психология все повече губи всякакъв ориентир, все повече повтаря едни и същи безумни фрази. Тя, както и науката, е сякаш уморена от самата себе си. Вплитайки езически и източни нишки в изтънялото вече на собствената си немощ, тя все повече затяга примката освен около собствения си врат и около този на следващите я.

Какъв е проблемът с приемането на себе си? Посланието „Бъди себе си“ има два нюанса, които е хубаво да бъдат разграничавани. В единия случай напълно подкрепям, че човек трябва да бъде себе си; тогава когато обществото от „средностатистическите нормални“, ужасено от всяка различност и индивидуалност, се възмущава от различния и насилствено налага собствените си критерии. Да бъдеш като другите далеч не означава да бъдеш добър или да бъдеш „от светлата страна“. Много явления в човешката история, като нацизмът, комунизмът и др., са доказателство за това, че правотата не е на страната на мнозинството. В този смисъл различните, дори и тези, които са носители на болестното съзнание, не бива да бъдат насилствено принуждавани да облекат униформата на „нормалност“. Това за повечето от тях означава да останат отхвърлени и често отчаяни.

Спомням си за тъжната история на едно младо момиче, болно от шизофрения, което описва опитите си „да се преструва на нормална“ и завършва живота си трагично. Вниманието към уникалното у всеки е несъмнено важно и нужно. Ние често, когато се опитваме да изградим мост между нас и различният, сме с идеята да го поведем обратно в нашата реалност, където властват нашите норми, без да разбираме насилието на този подход и, в крайна сметка, неговата несъстоятелност. Много човешки отношения се рушат от липсата на такова виждане на другия като уникален, от трудността да дадеш право на другия да бъде себе си, в смисъла на уникалност и идентичност, а не в смисъла на нарцистично самодоволство от посредствеността. Не се ли стремим да задушим всяка индивидуалност и инициатива и у собствените си деца, да създаваме за себе си образ на знаещи, да проповядваме (често прикривайки удобно своите грешки), че знаем верните отговори, задушавайки по този начин творческото начало, смелостта да измисляш, да създаваш, да бъдеш себе си. В този аспект, разбира се, посланието е важно, но то е послание към нас – за повече умение да слушаме, за повече деликатност, за повече обич към различието в другия, за по-малко желание да го вкараме в рамките на собствените си норми, които често са ни стегнали като вериги, които мъкнем с озлобление и безпомощност.

Във втория смисъл на посланието за „себе си“ обаче се крие голяма опасност. Опасността да кажеш „било каквото било, аз съм си такъв – злобен, избухлив, мързелив, мразя, завиждам, гневя се и такъв ще си остана“. Това вече е духовна смърт, това е краят. И именно тук трябва да сме много внимателни, да изследваме себе си, да проверяваме мислите и чувствата си, така както отделяме мръсното пране на бяло и цветно, за да не се окепази бялото.

Но как да стане това, как съвременният човек може да познае себе си, как да избегне клопките на егоизма и нарцистичното себелюбие и тези на крайното подценяване? Какво може да го кара да продължава да иска да се променя?

Несъмнено това не може да стане извън пътя на покаянието, истинското покаяние, което е може би най-сложната работа, която има човек да свърши и тя никога не свършва. Но ще каже читателят, нали самата вие казахте, че съвременната психология и психотерапия е разклатена, тя няма стабилност, тя няма понятие за нравственост, тя не само не осъжда греха, а го приема като лекарство?!

Преди всичко, за да бъде себе си, младият човек (а и не само той), трябва да има пример, към който да се стреми. Там идва другият капан, дори в лоното на православната вяра, човек може да се отчая. Няма да забравя първият път, в който се опитах да чета „Лествицата“ на св. Йоан Лествичник, прочетох няколко страници и я затворих, та това е невъзможно, непостижимо, та аз, която смятах себе си за човек, който върви по духовния път, се оказах извън стъпалата?! Да, светците са непостижими величини за повечето от нас, но нима трябва да спрем да се стремим към това, което ни е предначертано? В книгите на мъдрите православни старци пише, че човекът има три пътя към спасението – чрез святост (който днес ни е невъзможен), чрез смирение (от което за жалост сме много далече) и последният е чрез търпеливото понасяне на страданието. А това не означава ли и търпеливото понасяне на себе си? Докъде стигнахме пак, каква е тази диалектика, нима човек трябва едновременно да се смирява и да се стреми към извисяване?! Едновременно да бъде себе си, с всичките си грешки и недостатъци, и в същото време никога да не се отказва да се бори с тях, да става по-добър.

Може би най-тежката отговорност, която Бог ни е дал, е именно свободата. Въпросът пред нас днес е не толкова кои сме ние (той е вечен въпрос), но и Христови ли сме? „Негови сме, негови сме“ – казваше отец Георги от Жегларци и ни прекръстваше.

Може би все пак и днес светостта е възможна, иначе как бихме продължавали да живеем!? †

Боян ***БАЛКАНСКИ***

ГЪДУЛКОВО ЕХО ОТ БЕЛОМОРИЕТО

Приключва Първата световна война, когато български войски в Беломорието остават в плен на френската армия. В ранната есен на 1918 г. около 250 души от тях изпращат в пленнически лагер на остров Тасос в Бяло (Егейско) море, на 3 км. от континенталната суша. Лагерът от едната страна граничи с водната шир, а от другите три е заграден с телена мрежа, охранявана от френски постове. Зад оградата има лимонови, маслинови и зеленчукови градини.

По едно време един от пленниците – Огнян, започва да свири на собствената си гъдулка, която носи в раницата си на фронта. От игривите му пръсти по струните тъжно заплаква гъдулката. Плаче и нарежда и в душите войнишки жалост налива. И мъчениците в изгнание, далеч от родната стряха, плачат заедно с нея.

Веднъж девойката Катерина (от градинарките), прибирайки се вкъщи в с. Булгаро, разказва за случая на баба си:

– Бабо, бабо, разбрах, че войниците в лагера, с овехтели дрехи, са българи и един от тях свири много тъжно на гъдулка. Ама толкова тъжно, че като я слушам, ми примъчнява.

– Ааа, така ли моето момиче, я ела близо до мен да ти припомня някои исторически истини! Преди няколко века дошла в Кавала една знатна българка на име Катерина, която е била от владетелско коляно от Дебърско. После се преселила да живее на острова и основала нашето село, което отначало се казвало Булгарица. Тя построила и първата църква в селото. И ние, Катеринче, сме филизи от този далечен български корен и затова нашият род продължава да го почита. Именно затова аз и ти сме кръстени Катерини. Моите предци са ми казвали да поддържаме тази традиция, като една от внучките (през поколение) винаги да носи това име, свързано с България.

След като затаи дъх, бабата запитва:

– Има ли начин да им подадеш някаква храна на пленниците?

– Да, има. Ще го направим с моите приятелки – отвръща Катерина.

– Добре, аз ще приготвя нещо, ще го завия и утре ще го занесеш!

Девойката много силно се развълнува от това, което припомня баба ѝ за българския родов корен, и ѝ обещава да не го забравя.

На следващия ден, след обяд, Огнян започва да свири с гъдулката. Благозвучната музика отново събужда съчувствието на някои от работещите в градините, които са доволни от музикалните напеви. Тогава, скрито от френската охрана, Катерина и две нейни приятелки дават сигнал с ръце на войниците около гъдуларя да се приближат до мрежата, под която през изкопана и замаскирана с треволяк ниша да им подадат храна. След като взимат храната, лагерниците благодарят на девойките с поклон и се оттеглят. Това започва да се случва нерядко в продължение на близо две години, без зимните месеци.

Един ден при групата градинарки идва фотограф да ги снима за един вестник. Тогава Катерина помолва фотографа да направи и една снимка през мрежата на гъдуларя и скупчилата се група около него. След няколко дни готовата снимка в два екземпляра девойката носи на баба си, която е слабичка и леко приведена, но с благородна осанка. Тя много се радва и решава да я постави в стаята, където спи, казвайки: „Нека тук вечно да стои“.

Минават години. На бял свят, през едно поколение, се появява поредната внучка Катерина. Тя също се интересува от историята на нейния български родствен корен. Чете книги за България и българите и искрено желае да бъде по-близо до тях. Живеейки вече в обсега на Европейския съюз, има възможност чрез екскурзии да се среща с българи както в Гърция, така и в България. Тя е последна година студентка по биология в Солун, но лятото обича да отсяда в родното си село Булгаро при своите родители, съседи и приятели. Там Катерина е обградена с почит и уважение, защото е много добра, трудолюбива и божествено красива. Стройната ѝ снага е с восъчен загар, а самата тя ухае на целебнодюлев аромат. Дългите ѝ бедра с изящество прозират под дантелената рокличка, в матов тен полирани от беломорското слънце. Косите над плещите ѝ разливат маслинен чар и блясъкът им прелива в медоносна южна страст. Лицето ѝ портокалов цвят разлива, а в очите ѝ бистрее синя нежност, в която пъстри въгленчета светят и шарено хорце играят.

Когато български туристически групи посещават остров Тасос и отиват в с. Булгаро (напоследък прекръстено Рохани), Катерина подсказва, че в къщата на баба си има една снимка на български войници от 1918 година. Това в повечето случаи предизвиква известен интерес, но не много. Но при едно поредно посещение на българска група от хор “Чучулига“ към читалището на планинското село Чучулигово се случва нещо неочаквано. След като девойката показва въпросната снимка, в един момент Борил, акордеонистът на групата, неочаквано започва да рони сълзи и се отпуска грубо на стола до него. Всички се стряскат от случващото се, но най-много е притеснена Катерина, тъй като това става в къщата на баба ѝ. Затова взима набързо една кана. Напълва я с вода. Изцежда в нея един лимон и облива лицето на младежа. Само след няколко минути той се освежава и изправя на крака. За всички присъстващи той е много впечатляващ строен младеж с леко чуплива черна коса, пъстри очи и с леко продълговато лице, от което се излъчва духовност и доброта. Немалко жени биха искали да има такъв приятел или съпруг. Работи като строителен инженер в близкия град, но дотам и обратно, до селото, пътува със собствената кола.

Продължава в бр. 75